

วิทยุรักษ์ ศรีบัณฑิต 2550: นิเวศวิทยาบางประการและการตลาดของมดแดง (*Oecophylla smaragdina* F.) ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วนศาสตร์) สาขาชีววิทยาป่าไม้ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ ปรธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์เดชา วิวัฒน์วิทยา, D.Agr. 135 หน้า

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานิเวศวิทยาบางประการและข้อมูลทางการตลาดของมดแดง ทำการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2548 โดยศึกษานิเวศวิทยาศึกษาในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช พื้นที่สถานีฝึกนิสิตคณะวนศาสตร์วังน้ำเขียว สวนป่าสะเดา อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีสำรวจโดยตรง ทางด้านการตลาดศึกษาในพื้นที่บางส่วนของอำเภอบึงขังและอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้เก็บและผู้ขายมดแดง

ผลการศึกษาพบว่า มดแดงชอบสร้างรังบนพืชที่มีเรือนยอดเปิดโล่งและแผ่กว้าง เป็นไม้ยืนต้นหรือมีลำต้นแข็งแรง มีใบเกลี้ยง ขนาดใบไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป และมีเปลือกลำต้นเรียบ มดแดงในธรรมชาติ 1 อาณาจักรมีจำนวนรังเฉลี่ย 19 รัง บนต้นไม้เฉลี่ย 4 ต้น วรรณะสืบพันธุ์เพศเมียปรากฏพบในระหว่างเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม ซึ่งสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของความชื้นสัมพัทธ์และปริมาณน้ำฝน อาหารของมดแดงส่วนใหญ่ ได้แก่ แมลงที่พบได้ทั่วไปในพื้นที่ โดยมดแดงล่าเหยื่อทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และไม่เกาะงกับชนิดเหยื่อ ส่วนศัตรูมดแดงที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ มดในสกุล *Crematogaster* มดน้ำผึ้งในสกุล *Anoplolepis* และมดชนิดอื่นๆ ที่มีประชากรมากพอที่จะรุกรานมดแดงได้ การเก็บและขายมดแดงกระทำในช่วงเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม มีราคาขายทั่วไปกิโลกรัมละ 80 – 300 บาท ผู้เก็บมดแดงส่วนใหญ่เก็บมดแดงในพื้นที่ป่าธรรมชาติโดยใช้ไม้ไผ่ผูกสวิดไว้ที่ปลายเหยื่อและกระทุ้งที่รังมดแดง และใช้แป้งมันเพื่อแยกมดงานออกจากไข่มดแดง การขายมีทั้งการขายมดแดงสดและมดแดงที่ปรุงสำเร็จ ปัญหาที่สำคัญในการเก็บหามดแดงคือ ปริมาณผู้เก็บหาที่เพิ่มขึ้น และปัญหาเรื่องไฟฟ้า ส่วนผู้ขายโดยส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในการขายมดแดง

ผลการศึกษาที่ได้สามารถประยุกต์ไปสู่แนวทางการส่งเสริมการตลาดและการเลี้ยงมดแดง เพื่อการจัดการใช้ประโยชน์จากมดแดงอย่างยั่งยืน เกษตรกรสามารถสร้างรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เกิดการพึ่งพาตัวเอง และนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนได้อีกประการหนึ่ง

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่อประธานกรรมการ